

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exemplorum Libri Tres

Liber Secundus, Siue Exempla, In Septem Capitalium Vitiarum
Detestationem, Per Quadragesimam, Anno M. DC. XLVI. narrata

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1650

§. 18. Odium nihil esse aliud, quàm inueteratam iram.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48186](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48186)

P A R S T E R T I A.

RÆ ut varij sunt effectus, ita & varia genera reperiuntur. Quemadmodum enim etiam iratus & iracundus non sunt idem, licet sæpe in vno conueniant, ita neque vna ira idem est, quod altera. Potest aliquis timidus esse, & non timere. Potest alius timere, qui timidus non est; sicut ebrius fieri potest, qui non est ebriosus. Ita iratus potest non esse iracundus: iracundus potest aliquando iratus non esse. Cetera, quæ pluribus, apud Græcos, nominibus in species iram distinguunt, quia apud nos vocabula non habent, præteribo, ait Seneca: etiamsi amarum nos, acerbumq; dicimus, nec minus stomachosum, rabiosum, clamosum, difficilem, asperum: quæ omnia irarum differentia sunt. Inter hos morosum ponas licet, delicatum iracundia genus. Quædam enim sunt ira, quæ intra clamorem consistant; quædam non minus pertinaces, quam frequentes; quædam sæua manu, verbis parciores; quædam in verborum maledictorumq; amaritudinem effusa; quædam ultra querelas & auersiones non exeunt; quædam alta grauesq; sunt, & introrsus versæ. Ad eundem modum Cicero ait: In alijs iracundia dicitur, quæ ab ira differt, ut anxietas ab angore. Neque enim omnes sunt anxij, qui anguntur aliquando: neque anxij semper anguntur. ut inter ebrietatem & ebriositatem interest, aliudq; est, esse amatorem, aliud amantem. Itaque iracundia est propensio quædam & habitus ad iram; ira cupiditas doloris reponendi. Latius alij iracundiam longam iram esse volunt, & quasi odium. Ita enim de Claudio loquitur Suetonius: Ira atq; iracundia conscius sibi, utramque excusauit edicto, distinxitq;: pollicitus, alteram quidem breuem & innoxiam; alteram non iniustam fore. Ac sanè ira inueterata, est odium, quod qui iracundiam vocare velit, non multum est cum eo de nomine litigandum, quia hæc sermone communi sæpe confunduntur. Nostri illam iram celerem & acutam, istam maniam vocant, de qua illud Aristoteles monet: *Iram immortalem, cum sis mortalis, non serua.*

Dixi de celeri & acuta, quæ etsi excandescencia est quædam, ac ira velut incipiens & nascens, quanta tamen in damna præcipitet, in exemplo demonstraui. Est verò nihilominus, longè minoris culpæ ac reprehensionis: quia & rationi sæpe non relinquit tempus deliberandi & velut imber transit; & citò redit ad tranquillitatem, & denique

F I

Quò

XVII.

AN IRA ET
IRACUNDIA
SINT IDEM?
Aristot. 4.
Ethic. Ni-
com. c. 5.
Senec. lib. E.
de ira c. 4.

Cic. lib. 4. 99.
Tuscul.

Aristot. lib. 1.
de anima c. 7.

Sueton. in
Claud. c. 38.

Aristot. lib. 2.
Rhetor. c. 21.

XVIII.

ODIUM NIHIL
ES: E ALIUD,
QUAM INVE-
TERATAM
IRAM.

Quò quisque est maior, magis est placabilis ira:

- Cic. lib. 1. de officijs.** Non verò audiendi sunt, qui graniter inimicis irascendum putant, idq̄ magni animi & fortis viri esse credunt, ait Tullius. Immo fortis viri est, ab ira non vinci, & in prouerbio habetur: *Boni viri citò moritur iracundia*: facile enim in eo charitas bene cogitat: cum interea odium sit cupiditas quadam, ut alijs malè sit, cum progressu aliquo & incremento; seu ira inueterata, & plena vindictæ, obseruans vltionis tempus. In qua proinde meditatè fiunt, quæ alteri mala cogitantur; quæque radices agit, & se placari non sinit; neque enim ut imber citò transit, sed, ut stagnum quoddam putrescit in bufones ac serpentes. *Ut non magno negotio flamma extinguitur in pilis leporinis, aut scirpis, aut stipulis accendi cœpta; at non item, si solida corripuerit: sic ira primùm gliscens facile vel ioco, vel risu compefcitur, cum videmus fumantem adhuc: quòd si processerit, vix villo negotio possit extingui.* Peiorem esse hunc irascendi modum etiam Valerius affirmat, dum ait:
- Valer. lib. 9.** *Ira quoque & odium, in pectoribus humanis, magnos fluctus excitant: procurfu celerior illa, nocendi cupidine, hoc pertinacius.* Pulcherrimè more suo, S. Ioannes Chrysofomus *Iratus animus*, ait, *est similis forocuidam pleno tumultu, vbi multus est euntium, & redeuntium clamor, camelorum ac asinorum fremitus, argentariorum & arariorum vtrinq̄ cudentium strepitus. At mitis mens, in solitudine montis vertici similis est, auram quidem habentis tenuem, purum verò radium, pura fontium fluenta, multasq̄, florum amœnitates: His amœnitatibus semper carent, apud quos ira & tristitia non citò cadunt. Semper enim vafaniunt, semper solicitè quærunt occasionem se vindicandi; nec vquam sapiunt. Per iram, inquit S. Gregorius, sapientia perditur, vè quid, quouè ordine agendum sit, omnino nesciatur. Ira, ait Salomon, in sinu stulti requiescit: Per iram vita amittitur, etiamsi sapientia teneri videatur, sicut scriptum est; Ira perdit etiam prudentes. Per iram iustitia relinquatur, sicut scriptum: Ira viri iustitiam Dei non operatur. Per iram gratia vitæ socialis amittitur: Noli, inquit Sapiens, esse asiduus cum homine iracundo. Per iram concordia rumpitur, sicut scriptum est: *Vir animosus (seu cupidus circa opiniones tuendas) suscit at rixas.* Per iram lux veritatis amittitur, sicut scriptum est: *Sol non occidat super iracundiam vestram,* Per iram S. Spiritus splendor excutitur: quia contra scriptum est: *super quem requiescet spiritus meus, nisi super humilem**
- Plutarch. in moral.**
- S. Chrysof. hom. 24.**
- S. Gregor. 1. 5. moral. c. 31. Prou. 22. 24.**
- Iac. 1. 20. Prou. 22. 24. Prou. 16. 28.**
- Ephes. 4. 31. Isa. 66. 2.**
- & quie-

& quietum? Quis autem spiritus requiescat super odia nutrientem, & alta mente iras vindictasque meditantem, in exemplo memorabili perpendite, atque intelligite, quàm prope hæc ira accedat ad illum de quo dicitur: *Va terra & mari, quia descendit diabolus ad vos, Apoc. 12. 12. habens iram magnam*: magnam duratione; à condito enim orbe generi humano iratus est: magnam voluntate; quidquid enim mali inferre potest, conatur inferre: magnam damnis & effectu; nocuit enim toti humanæ genti, & corpori pariter atque animæ graues plagas inflixit. Hanc odiosam iram qui imitantur, reos esse iudicio sequens historia docet.

Curiosus Iurisperitus, author viris Principibus, de multatectione historica, acceptus: heterodoxæ quidem fidei, sed malorum facinorum non indiligens, nec semper maleuolus narrator, Philippus Camerarius recenset, cum Româ, per Picenum, iter unâ cum alijs faceret, transeundum sibi fuisse, per oppidum, quod hodie Terni nomen habet, veteribus *Interamna Umbria* est appellatum; situm in valle amœnissima & fertilissima, velut inter ramos *Naris* fluuij. Municipium vetus Romani populi fuisse, plures antiquæ marmorum inscriptiones demonstrant; cuius Cicero, Liuius, Plinius, & alij meminerunt. Quippe aliam quoque Interamnam, ad Lirim fluuium, in Latio, coloniâ Romanorum olim fuisse, eamque veteres Interamnam Lirinam appellasse, ad discrimen municipij, in Umbria, eiusdem nominis cum illa prius dictâ, Pighius annotauit. Igitur in ingressu Interamnæ illius, supra oppidi portam, in excelsa turri, ait se author ille. conspexisse tabulam, in qua affixi erant, ut quidem è terra procul cernentibus primo intuitu videbatur, complures vespertiliones. Prodest ignota loca peragrantibus, sciscitari frequenter: multa enim resciant interrogantes, quæ taciturni præterirent. Itaque cum etiam huic authori insolitum esset, ambigeretque, quid in tam conspicuo loco, atque in tabula illa oculorum curiositati proponeretur, quidam exposuit tragicum facinus, quod paulo antè eum diem, contigisset. Fuerunt, inquit, in hoc oppido, duæ prænobiles primariæque familiæ, ambæ, ut sanguine præstantes, ita altos etiam spiritu gerebant; & animos illis addebant opes: nam & diuitijs, & rerum omnium abundantia potentes erant, Ut ergo facile, inter eminentes, æmulatio, lites, innumeraque

XIX.

EXEMPLVM
ODII INVENTE
RATI.Philipp. Ca-
merar. in
operis horar.
succisus.

Cent. 1, c. 84.